

Как соотносятся понятия καθήκον (надлежащее), παρὰ τὸ καθήκον (ненадлежащее), κατόρθωμα (морально правильная активность) и ἀμάρτημα (морально неправильная активность) в ранней стоической этике?

Ματєριαλє к докλαδυ

- 1) SVF III. 494: ...Κατορθώματα δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα...
2) SVF III. 661: ...τοῦ δ' ἀμαρτήματος ὄντος ἐνεργήματος κατὰ κακίαν...

3) 3 493

Diog. Laert. VII 107. ἔτι δὲ καθήκόν φασι εἶναι ὁ πραχθὲν εὐλογον [τε] ἴσχει ἀπολογισμόν, οἷον τὸ ἀκόλουθον ἐν [τῇ] ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει· ὀρᾶσθαι γὰρ κάπλι τούτων καθήκοντα. κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινος ἤκειν τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκεῖον.

4) 3 499

Stobaeus ecl. II 86, 10 W. πᾶν δὲ τὸ παρὰ τὸ καθήκον ἐν λογικῷ γινόμενον ἀμάρτημα εἶναι· τὸ δὲ καθήκον τελειωθὲν κατόρθωμα γίνεσθαι. παραμετρεῖσθαι δὲ τὸ μέσον καθήκον ἀδιαφόροις τισί, καλουμένοις δὲ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, τοιαύτην δ' εὐφυίαν προσφερομένοις, ὥστ' εἰ μὴ λαμβάνοιμεν αὐτὰ ἢ διωθοίμεθα ἀπερισπάστως, μὴ ἂν εὐδαιμονεῖν.

5) 3 498

Cicero de finibus III 17, 58. Sed cum quod **honestum** sit, id **solum bonum** esse dicamus, consentaneum tamen est, **fungi officio, cum id officium nec in bonis ponamus, nec in malis...**

6) 3 496

Diog. Laert. VII 109. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως, τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε· ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ τὸ πηροῦν ἑαυτὸν καὶ τὴν κτῆσιν διαρρίπτειν.

7) 3 494

Stobaeus ecl. II 85, 13. ...**Τῶν δὲ καθηκόντων τὰ μὲν εἶναι φασι τέλεια, ἃ δὴ καὶ κατορθώματα λέγεται**. Κατορθώματα δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα, οἷον τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν. οὐκ εἶναι δὲ κατορθώματα τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ἃ δὴ οὐδὲ τέλεια καθήκοντα προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ μέσα, οἷον τὸ γαμεῖν, τὸ πρεσβεύειν, τὸ διαλέγεσθαι, τὰ τούτοις ὅμοια.

8) 3 498

Cicero de finibus III 17, 59. Quoniam enim videmus esse quiddam, quod **recte factum appellemus, id autem est perfectum officium**, erit etiam inchoatum, ut si „**iuste depositum reddere**” in recte factis sit, **in officiis ponatur „depositum reddere”**; illo enim addito „iuste” fit recte factum, per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur.

9) 3 4

Diog. Laert. VII 87. ...εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαιμόνου ἀρετὴν καὶ εὐροίαν βίου, ὅταν **πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διοικητοῦ βούλησιν**.

10) 3 510

Stobaeus Florileg. 103, 22. Χρυσίππου. Ὁ δ' ἐπ' ἄκρον, φησί, προκόπτων **ἅπαντα πάντως ἀποδίδωσι τὰ καθήκοντα** καὶ οὐδὲν παραλείπει.

Τὸν δὲ τούτου βίον οὐκ εἶναι πω φησὶν εὐδαίμονα, ἀλλ' ἐπιγίγνεσθαι αὐτῷ τὴν εὐδαιμονίαν ὅταν **αἱ μέσαι πράξεις** αὐταὶ προσλάβωσι **τὸ βέβαιον καὶ ἐκτικὸν καὶ ἰδίαν πῆξιν τινὰ** λάβωσι.

11) см 4)

12) 3 649

Diog. Laert. VII 118. ἀπράγμονάς τε εἶναι (scil. **τοὺς σπουδαίους**)· **ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πρᾶττειν τι παρὰ τὸ καθήκον.**

13) 1 216

Stobaeus Ecl. II 7, 11g p. 99, 3 W. ἀρέσκει γὰρ τῷ τε Ζήνωνι καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ Στωικοῖς φιλοσόφοις **δύο γένη τῶν ἀνθρώπων εἶναι, τὸ μὲν τῶν σπουδαίων, τὸ δὲ τῶν φαύλων**· καὶ τὸ μὲν τῶν σπουδαίων διὰ παντὸς τοῦ βίου χρῆσθαι ταῖς **ἀρεταῖς**, τὸ δὲ τῶν φαύλων ταῖς **κακίαις**· ὅθεν τὸ μὲν αἰεὶ **κατορθοῦν** ἐν ἅπασιν οἷς προσ- τίθεται, τὸ δὲ **ἀμαρτάνειν**. καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον ταῖς περὶ τὸν βίον ἐμπειρίαις χρώμενον ἐν τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ **πάντ' εὖ ποιεῖν**, καθάπερ φρονίμως καὶ σωφρόνως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς· τὸν δὲ φαῦλον κατὰ τὸναντίον **κακῶς**...

1 παρὰ τὸ καθήκον 2 καθήκον

4 καθήκον
περιστατικόν5 παρὰ τὸ καθήκον
περιστατικόνсамоубийство
(самоизувечение и
и т. п.)**самосохранение**
(**забота о здоровье**
и т. п.)самоубийство
(самоизувечение и
и т. п.)**самосохранение**
(**забота о здоровье и**
т. п.)

ἀμάρτημα

убийство
родителей**забота о**
родителях
3 τέλειον καθήκονубийство
родителей
6 τέλειον καθήκον
περιστατικόν**забота о родителях**

κατόρθωμα

14) 3 532

Cicero de finibus IV 21. Omnium insipientiam, iniustitiam, alia vitia similia esse, **omniaque peccata esse paria**, eosque **qui natura doctrinaque longe ad virtutem processissent**, nisi eam plane consecuti essent, **summe esse miseros, neque inter eorum vitam et improbissimorum quicquam omnino interesse.**

15) 3 539

Plutarchus de comm. not. cp. 10 p. 1063a. Naί, φασίν, ἀλλὰ ὡσπερ ὁ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐδὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυῖας πεντακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ **πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττόν εἰσιν ἐν κακία**· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κὰν ὀλίγον ὕστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ **προκόπτοντες, ἄχρις οὗ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν.**

16) 3 191

Arrianus Epictet. dissert. II 6, 9. Διὰ τοῦτο καλῶς ὁ Χρυσίππος λέγει ὅτι „Μέχρις ἂν ἄδηλά μοι ᾗ τὰ ἐξῆς, αἰεὶ τῶν εὐφουεστέρων ἔχομαι πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν· αὐτὸς γάρ

μ' ὁ θεὸς τοιούτων ἐκλεκτικὸν ἐποίησεν. Εἰ δέ γε ἤδιν ὅτι νοσεῖν μοι καθεύμαρται νῦν, καὶ ὄρων ἂν ἐπ' αὐτό. Καὶ γὰρ ὁ πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὄρμα ἂν ἐπὶ τὸ πηλοῦσθαι.”

17) 3 758

Stobaeus ecl. II 110, 9 W. Φασὶ δέ ποτε καὶ τὴν **ἐξαγωγὴν** τὴν ἐκ τοῦ βίου **τοῖς σπουδαίοις καθηκόντως** <γίγνεσθαι> κατὰ πολλοὺς τρόπους, **τοῖς <δὲ> φαύλοις μονὴν** <τὴν> ἐν τῷ ζῆν καὶ εἰ μὴ μέλλοιεν ἔσεσθαι σοφοί· οὔτε γὰρ τὴν **ἀρετὴν** κατέχειν ἐν τῷ ζῆν οὔτε τὴν **κακίαν** ἐκβάλλειν· **τοῖς δὲ καθήκουσι καὶ τοῖς παρὰ τὸ καθῆκον** <παρα>μετρεῖσθαι τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.

18) 3 759

Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042d. Ἄλλ' οὐδ' ὅλως, φασίν, οἶεται δεῖν Χρύσιππος **οὔτε μονὴν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγὴν τοῖς κακοῖς παραμετρεῖν, ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν**. Διὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεται ποτε **καθῆκον** ἐξάγειν ἑαυτούς, καὶ μένειν ἀθῆς ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν.

19) 3 763

Cicero de finibus III 18, 60. Sed cum ab his (scil. a principiis naturalibus) omnia proficiscantur officia, non sine causa dicitur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his et excessum e vita et in vita mansionem. **In quo enim plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est, in vita manere; in quo autem sunt plura contraria aut fore videntur, huius officium est, e vita excedere**. E quo apparet, et sapientis esse aliquando officium, excedere e vita, cum beatus sit, et stulti manere in vita, cum sit miser.